

Rok 23. Przedpłata w Poznaniu: Kwartalnie 1,20 mk., z odnosz. do domu 1,45 mk., miesięczn. 40 f. z odnoszeniem 50 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA: ul. Dolna Wałowa nr. 1, I p.

Poznań, sobota 11 listopada 1905. Telefon Ekspedycyi: 1013. Telefon Redakcyi: 1142.

Przedpłata na pocztach: Kwartalnie 1,20 mk., z odnoszeniem do domu 1,62 mk. INSERATY od wiersza drobn. 25 f. REKOPISÓW się nie zwraca. EKSPEDYCYA ulica Wodna nr. 15.

Nr. 258.

Frymarka ziemią

nie ustaje:

Wczoraj podaliśmy zasmucającą wiadomość, że pan Krol nie Król — jak wydrukowano, sprzedał Zawory komisyi kolonizacyjnej. Mieliśmy nadzieję, że wiadomość się nie sprawdzi, tymczasem dowiadujemy się, że wieść to niestety prawdziwa.

Dziś znowu donoszą nam, że Alojzy Klupś, piekarz z Kościana powiększył szeregi sprzedawczyków. Pan Klupś kupił przed dwoma laty folwark w Nowymdworze pod Lubiniem obszaru 260 mórg i sprzedał go »Landbankowi.« Przed rokiem miał apetyt polaka, ale zarobek wydawał mu się za mały, teraz od niemców dostał pewno więcej, boć o zarobek mu głównie szło. Przed żniwami już układał się pan Klupś z Landbankiem, aż wreszcie i ziemię zaprzepaścił. Rodacy miejcie się na baczności! Ów p. Klupś znów patrzy innego kupna. Drzwi mu pokażcie, gdy do was przyjdzie! Botakiemu, co raz zaprzepaścił ziemię wierzyć nie można. — Agentami przy sprzedaży byli żyd Jakob i Bluertko z Krzywinia. —

Tak brzmi doniesienie.

Pogarda całego społeczeństwa niech będzie karą dla sprzedawczyków, za przepaszczających lekkomyślnie ojcowiznę. Zły czyn się zemści na nich strasznie, za życia sumienie im spokoju nie da, a grosz przez frymarkę ziemi zdobyty błogosławieństwa im nie przyniesie. Zaciążą na nich przekleństwa tego ludu, który przez ich zdradę ze siedzib wyzuty pójść musi na tułaczkę. Te narzekania i przekleństwa brzmieć im będą ciągle w uszach i trapić przez całe życie. Obrzydnie im ten grosz przez zaprzepaszczenie świętej matki ziemi zdobyty. Taki los czeka wszystkich sprzedawczyków ziemi.

Jedno nam podpadło w korespondencyi. W korespondencyi wyraźnie stoi, że Klupś układał się już przed żniwami z landbankiem o sprzedaż. O niecnych zamiarach wiedziano zatem w okolicy. Czyż nie należało zaraz donieść do pism o tych zdradzieckich zamysłach Klupśa. Dziś wiadomość przychodzi po niewczasie, dziś już szkody naprawić się nie da. Kto wie, czy Klupś byłby miał odwagę zaprzepaścić ziemię, gdyby w czas uderzono na alarm!

My ciągle przypominamy, że konieczną jest uwaga na wszystko, co dotyczy naszych posiadłości wiejskich, z któremi losy ludu naszego a zatem i nasze tak ściśle są związane. Trzeba mieć oczy i uszy otwarte, bo gadzina krzyżacka podpełzuje cicho i zdradziecko pod nasze zagrody, by jad swój szerzyć, by nas kusić, by zatruć nam dusze blaskiem kuszącego złota.

Wszyscy musimy stać na straży, czujni i baczni — pamiętajmy, że jesteśmy w wirze strasznej walki, w wirze walki o ziemię. Nasi przeciwnicy nie przebierają w sposobach, by nam ziemię z rąk naszych wydostać — więc wszystkiemi sposobami te zakusy musimy odpierać.

Dawniej tylko wśród szlachty widzieliśmy sprzedawczyków, dziś wśród stanu średniego, wśród włościan coraz ich więcej. Dla tego wołamy: strzeżcie się zdrady krzyżackiej, brońcie waszych zagród, bo tem samem stajecie w obronie wiary i ojczyzny i przyszłości dzieci waszych. —

„Straż“ Sekcya I organizacyjna.

Podajemy do publicznej wiadomości spis starostów na Księstwo i Prusy Królewskie.

Rodaków którzyby chcieli przyjąć urzędy komisarzów na parafie, gminy lub mniejsze obwody oraz wszystkich, którzy chcą przystąpić do »Straży« prosimy, aby się zgłaszali do swoich starostów względnie komisarzów.

Obywateli ośmiu powiatów Księstwa i 13 powiatów Prus, w których dotąd nie posiadamy starosty, prosimy zgłaszać się na ochotnika a przyrzekamy im wszelką pomoc w pracy organizacyjnej. Minie niebawem pół roku od czasu założenia »Straży«; wystawilibyśmy sobie świadectwo »ubóstwa w ludziach«, gdybyśmy do stycznia nie potrafili skompletować naszej organizacyi na ziemiach rozbioru z r. 1772.

Panów Komisarzy, których liczba wynosi obecnie około 900 prosimy, aby stosownie do zlecenia pp. Starostów pospieszyli się z zapisywaniem kandydatów do »Straży«; gotówkę należy oddawać względnie odsełać swemu Staroście, który ją przeleje do głównej kasy w Poznaniu (p. St. Pfitzner, Stary Rynek 6).

Należy najskrupulatniej uważać na to, aby przy każdym kandydacie dokładnie było wymienione imię, zawód i miejsce zamieszkania (ulica, numer domu).

Dyplomy otrzymają pp. Komisarze jedynie za pośrednictwem swoich Starostów, również kwitaryusze, które służąc równocześnie za legitymacyą, powinny być opatrzone pieczęcią lub podpisem Starosty.

Pp. Starostów prosimy dotychczas zebraną gotówkę przesłać najpóźniej do 1 grudnia br. na ręce wyżej wymienionego skarbnika. Dalszą gotówkę prosimy nadsyłać w ratach miesięcznych a nie lokować jej po miejscowych i pobliskich bankach, gdyż główny skarbnik lokuje je w banku w Poznaniu na korzystnym procencie. Również prosimy panów Starostów, którzy dotąd nam nie nadesłali spisu komisarzy swych obwodów (powiatów), aby to uczynili jak najprędzej. Dokładne spisy kandydatów na członków prosimy nadsełać do biura (Dr. Jaworski, Piekary 13) co najmniej 2 razy w miesiącu.

Na powiaty mianowano następujących starostów:

I. Księstwo Poznańskie.

Na powiat babimojski —

Na powiat bydgoski: X. Stankowski, Potulice p. Nakło.

Na powiat bydgoski miejski: dr. English, Bydgoszcz.

Na powiat czarnkowski: Kaźmierz Szułdrzyński, Prusinów Lubasz.

Na powiat chodzieski: Stef. Jasielski, Chodzież.

Na powiat gnieźnieński: Stan. Jordan, Popowo p. Oschnau.

Na powiat gnieźnieński miejski: Ant. Karpiński, Gniezno.

Na powiat gostyński: M. Bukowiecki, Cichów p. Bielewo.

Na powiat grodziski: X. Tad. Dykier, Buk.

Na powiat inowrocławski: Tomasz Kozłowski, Pławinek Inowrocław.

Na powiat inowrocławski miejski: Józef Grosman, Inowrocław.

Na powiat jarociński: Dr. Bog, Hebanowski, Brzóstków Żerków.

Na powiat kępiński —

Na powiat koźmiński —

Na powiat kościański: Dr. Alf. Chłapowski, Boników Kościan.

Na powiat krotoszyński: X. Dobrzyca.

Na powiat leszczyński: Adam Ruszczyński, Leszno.

Na powiat międzychodzki: Tadeusz Bogdański, Orzeszków Kwilcz.

Na powiat międzyrzecki: Maciej hr. Mielżyński, Chobienice.

Na powiat mogileński: Julian Dziembowski, Sosnówiec (Altraden).

Na powiat nowotomyski —

Na powiat obornicki: X. Stefan Bratkowski, Objezierze Oborniki.

Na powiat odolanowski: Dr. Tomasz Sobiech, Odolanów.

Na powiat ostrzeszowski: Stan. Radziszewski, Ostrzeszów.

Na powiat ostrowski —

Na powiat ostrowski miejski: L. Poturalski, Ostrów.

Na powiat pleszewski: Dr. Teodor Kubacki, Pleszew.

Na powiat poznański wschodni: Z. Kaźm. Smorawski, Wronczyn (Pudewitz.)

Na powiat poznański zachodni: Leon Plucliński, Swadzim p. Sady.

Na Poznań St. Miasto: Karol Rzepecki. Rycerska 38 I.

Na powiat poznański Jerzyce: St. Chmielewski, Poznań, Wielka Berlińska Nr. 54.

Na powiat poznański św. Łazarz: Stan. Stolpe, Łazarska 1.

Na powiat poznański Wilda: Stefan Dobrowolski, Następcy tronu 25.

Na powiat rawicki: X. Źdz. Zakrzewski, Golejewko p. Chojno.

Na powiat strzeliński: Dr. Edward Trzciński, Gocanówko Bacharcie.

Na powiat szubiński: Julian Brzeski, Krotoszyn p. Barcin.

Na powiat szamotulski —

Na powiat śmigielski: Alfons Bréchan. Pols. Wilkowo.

Na powiat śremski; dr. Nawrocki, Śrem.

Na powiat średzki: Stan. Milewski, Kijewo Środa.

Na powiat skwierzyński: X. Wład. Hemmerling, Goraj p. Wirzebaum.

Na powiat wschowski —

Na powiat wieleński: X. Spychalski, Rosko (Kr. Filehne).

Na powiat wrzesiński X. St. Bogdański, Miłosław.

Na powiat witkowski: X. W. Mierzejewski, Niechanów.

Na powiat wągrowiecki: Kaźmirz Grabowski, Zbietka p. Mieścisko.

Na powiat wyrzyski: X. Alfon Kaczmarek, Wyrzysk.

Na powiat żniński —

II. Prusy Królewskie.

Na powiat brodnicki: —

Na powiat brodnicki miejski: —

Na powiat chełmiński: —

Na powiat chełmiński miejski: Dr. Ottomar Kreft Chełmno (Culm).

Na powiat chojnicki: —

Na powiat człuchowski (powiat chojnicki): —

Na Czersk: Adolf Bonin, Czersk West Pr.

Na gdańskie i miasto: Józef Czyżewski, Gdańsk, Hundegasse 81.

Na powiat grudziądzki: —

Na powiat grudziądzki (miasto): Antoni Stefański, Grudziądz, Unterthornerstr. 19.

Na powiat kościerski: Dr. Pellowski, Kośc. Berent W. Pr.

Na powiat kartuski: X. Łosiński, Sierakowice.

Na powiat kwidzyński: —

Na powiat lubawski: X. Fr. Majka, Kampława p. Weissenburg W. Pr.

Na Rosenberg (?): —

Na powiat starogardzki: Jan Górtki, Mirotki p. Altjahn.

Na powiat świecki: X. J. Cyra, Drzymin (Dritschmin W. Pr.)

Na powiat sztumski: Witold Donimirski, Hohendorf p. Stuhm.

Na powiat tczewski: —

Na powiat toruński: Edw. Donimirski, Łysomice.

Na powiat toruński miejski: Jan Brejski, Toruń, ul. Mostowa.

Na miasto Chełmża: —

Na powiat wejherowski: —

Na powiat wąbrzeski: Kazimierz Cichocki, Zapluskowęsy p. Schoensee West Pr.

Na miasto Golub: St. Faustmann, Golub W. Pr.

Na powiat wałecki: —

Na powiat złotowski: —

Na powiat tucholski: Leon Janta-Połczyński, Wysoka (Wittstock W. Pr.)

Na powiat tucholski miejski: Dr. Karasiewicz, Tuchola W. Pr.

Przeważna część wyżej wymienionych Starostów mianowała już w swoim obwodzie pp. komisarzów i dotarła do ludu, jak o tem świadczą akta nasze, rozliczne zebrania i wiece. Służąc chętnie i stale wszelkim materyałem agitacyjnym wzywamy niniejszem resztę p. p. Starostów, aby niezwłocznie według przesłanej im czasu swego instrukcyi przystąpili do pracy i czynności swe przyspieszyli. Do końca rb. powinna praca organizacyjna po powiatach stanowczo być wykończoną. Śląsk odkładamy do roku 1906.

Prezydyum »Straży«

Józef Kościelski, Dr. Ludwik Mizerski, Dr. Wł. Mieczkowski. Stan. Pfitzner.

Sekcya I organizacyjna

Karol Rzepecki, prezes. Stefan Chociszewski, sekretarz.
Stefan Cegielski. St. Chmielewski.
S. Dobrowolski. Dr. T. Kubacki. Jan Komendziński. Teodor Krause.
Walery Łebiński. Tel. Omianowski.

W jakim języku

dzieci polskie powinne się przygotować do pierwszej Spowiedzi i Komunii świętej.

III.

Wy rodzice przyczyniacie się do niemczenia waszych dziatek, jeżeli ich nie uczycie polskiego czytania, jeżeli ich nie posyłacie na polską naukę przygotowawczą. Takim sposobem osłabiacie wiarę świętą w dziatkach waszych; wy, kochani moi, takim sposobem wyrządzacie Kościołowi katolickiemu wielką szkodę, jeżeli dziatki wasze nie ugruntowane we wierze św. później się staną albo złymi katolikami, albo socyalistami, albo jeżeli odpadną od swej wiary. Wy przeto wobec Boga macie dla tego wielką odpowiedzialność w sprawach religijnego wychowania waszych dzieci.

Starajcie się więc usilnie o to, ażeby dzieci wasze chodziły na polski katechizm. Nikt was przymusić nie może, abyście posyłali dzieci na niemiecką naukę przygotowawczą. Zdarza się to, że nauczyciele polskie dzieci zapisują na niemiecki katechizm. Tego prawa nie mają; albowiem szkołę i nauczyciela nauka przygotowawcza nic nie obchodzi, tylko biskupa i Kościół katolicki. Jeżeli nauczyciel groźbą jaką zmusza dziecko wasze, żeby poszło na niemiecką naukę, wtedy trzeba napisać do przewieleb. X. biskupa wrocławskiego zażalenie*), że nauczyciel się wtrąca w sprawy kościelne i prawa rodzicielskie, a X. biskup będzie musiał przyczynić się za wami, albowiem do biskupów należy czuwać, ażeby praw Kościoła nie uszczuplono.

Przygotowanie do Sakramentów św. należy wyłącznie do Kościoła i tylko do mojej kompetencyi, dla tego wobec zbliżających się lekcyi uważam sobie za obowiązek upomnieć, aby najświętsza ta chwila w życiu każdego człowieka katolickiego którejkolwiek narodowości nie była nadużywaną do jakichbądźkolwiek ubocznych celów«. Tak pisał niedawno do swego duchowieństwa Najprzewieleb. X. arcybiskup poznański.

Brońmy więc stanowczo, ale spokojnie i bez nienawiści do niemców naszych praw św. i wiary katolickiej! Nie wstydźmy się, nie wypierajmy się naszego pochodzenia polskiego!

Wy kochani czytelnicy, przeczytajcie te słowa polskim rodzicom, którzy dzieci swoje posyłają na niemiecką naukę przygotowawczą, żeby poznali swój błąd i takowy naprawili! A wy nie powinniście należeć do takich, co się za polaków uważają, a na niemczenie swych dzieci zezwalają. Dzieci wasze mogą i mają się uczyć mowy niemieckiej, ale nie powinne się zniemczyć; ale naukę przygotowawczą muszą pobierać po polsku, a powinne zostać także jak wy polakami.

Matki, niewiasty polskie, przebudźcie się z snu obojętności waszej albowiem to nie »jest wszystko jedno«, (jak często mówicie) czy dziecko wasze pójdzie na polski albo niemiecki katechizm.

Życzeniem mojem jest, aby i inne polskie gazety słowa te przedrukowały i rozpowszechniały, i czytelników bezustannie oświecały, że nauka przygotowawcza udzielana powinna być w języku ojczystym. — Przedstawiać, napominać, pouczać bez ustanku, wytrwale, rokrocznie, aż się stosunki zmienią na lepsze.

X. Kotuliński Staropol.

*) Odnosi się to do Górnego Śląska.

Odezwa.

Wiec w sprawie ruchu wstrzemięźliwości odbędzie się w Poznaniu dnia 22 listopada rb. na dużej sali Bazarowej o godzinie 7 wieczorem. (Wejście z ulicy Nowej nr. 7 a).

Porządek obrad:

1) Zagajenie.
2) Wybór prezydyum.
3) Wykład p. dr. P. Gantkowskiego: Czy alkohol wzmacnia i pożywia?
4) Dyskusya nad wykładem.
5) Wykład księdza K. Niesiołowskiego: »O kwestyi alkoholizmu.«
6) Dyskusya nad wykładem.
7) Zakończenie.

Wszystkich, którym sprawa odrodzenia narodu leży na sercu proszą o liczny udział:

X. kanonik St. Adamski. Dr. Celichowski. Dr. Fr. Chłapowski. Dr. Czarnecki. A. Dzieciuchowicz. X. L. Formanowicz. Fr. Krzyżegórski. X. Mrugas. A. Niesiołowski. X. K. Niesiołowski. L. Posadzy. Dr. M. Seyda.

* **Wiec** przedwyborczy do Rady miejskiej odbędzie się w Gostyniu w niedzielę, dnia 12 bm. o godzinie 4 po poł. w Strzelnicy.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i utworzenie biura. 2) Sprawozdanie jednego z panów radnych. 3) Wolne głosy. 4) Wybór kandydatów na radnych. 5) Uzupełnie komitetu miejskiego. 6) Nauka o wyborach. 7) Zamknięcie.

O liczny udział obywatelstwa prosi

Komitet.

* **Wiec wyborczy.** W niedzielę, dn. 12 listopada r. b. o godz. pół do 1 po południu odbędzie się dla powiatu bydgoskiego wiec wyborczy na sali pana Jeszkiego w Koronowie, na który szanownych wyborców zaprasza

Komitet wyborczy.

* **Wiece relacyjne** w powiecie pleszewskim odbędą się:

1) w Bieganinie we dworze w niedzielę dnia 12 listopada o godz. 4 po południu.

2) w Jedlcu w niedzielę 19 listopada o 4 po poł.

Na wiecu w Jedlcu zda sprawozdanie poselskie pan doktór Antoni Chłapowski z Poznania, zaś w Bieganinie X. dr. Jaśdzewski ze Środy.

Komitet wyborczy pow.

* **Wiec »Straży«** dla powiatu śmigielskiego odbędzie się w niedzielę dnia 19 listopada o godzinie 5 po południu na sali strzeleckiej w Śmiglu.

Alfons Bréchan, starosta »Straży.«

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Podatek od cukru przyniósł w przeszłym roku 128 milj. mk. dochodu. Liczono, że rok bieżący da 130 milj. mk., tymczasem już w pierwszem półroczu zauważono znaczną obniżkę, przypuszczają zatem, że podatek od cukru przyniesie 20 milj. mk. mniej niż w roku ubiegłym.

— Pisaliśmy już kilkakrotnie, że skarb rzeszy niemieckiej jest wyczerpany i potrzeba mu zasiłku. W tym celu ma być wprowadzony podatek państwowy dla rzeszy. Pojedyńcze państwa rzeszy niemieckiej opierają się jednakże wprowadzeniu tego podatku, ponieważ przeczuwają, że zamiast im ulżyć w ciężarach, uszczuplą się ich bezpośrednie dochody.

Z zaboru rosyjskiego. Warszawa, 9 listopada. Pod Nowomińskiem wykoleił się na torze pociąg towarowy, ponieważ zerwano szyny z toru. Nadkonduktor zabity, 2 osoby ranne, 6 wagonów rozbitych.

— Ruch kolejowy na linii Katowice Sosnowice i dziś jeszcze zatamowany.

— Z Warszawy donoszą, że ruch na linii warszawsko-wiedeńskiej dziś lub jutro się rozpocznie.

— »Voss. Ztg.« donosi z Warszawy: Znany powieściopisarz, Wacław Sieroszewski, został uwięziony.

— Łódź. Kozacy zabili tutaj sześć osób.

— (Demonstracya w Sandomierzu.) Do »Słowa Polskiego« donoszą z Nadbrzezia, że w Sandomierzu, dnia 6 bm. o godzinie 3 po południu, wyszła procesya z kościoła katedralnego z duchownymi na czele i udała się do ratusza. Orła polskiego, którego niegdyś na rozkaz władzy usunięto z ratusza, umieszczono z powrotem i wygłoszono mowy, poczem wśród okrzyków »Niech żyje Polska!« rozszedł się tłum do domu spokojnie.

Z zaboru rosyjskiego Łódź Na ulicy Franciszkańskiej w dniu 6 b. m. wojsko strzelało do tłumów, przyczem padło 6 osób a wiele innych odniosło rany. Do patrolu kozackiego, przejeżdżającego koło fabryki Biedermanna zgromadzeni tam robotnicy wołali: »Patrzcie jadą rozbójnicy«. Kozacy odpowiedzieli salwą, od której 6 robotników zginęło na miejscu a 5 odniosło rany.

Rosya. »Nowoje Wremia« donosi, że dymisyonowany Trepow ma zostać komendantem pałacowym. — Głównokomenderującym gwardyi ma zostać w miejsce w. księcia Włodzimierza w. książę Mikołajewicz.

— We Finlandyi nastąpiło po przyznaniu praw politycznych uspokojenie.

— Z Kronstadu donoszą pod dniem 9 listopada: Ubiegłej nocy miała miejsce zacięta walka. Wojsko użyło broni i dział maszynowych. Miasto podobno gore. Połączenia telefoniczne z Petersburgiem przerwane. — Brak potwierdzenia tej.

— »Daily Mail« donosi z Petersburga: Rewolucyoniści postanowili działać dalej i zapowiadają, że obrachunek z rządem nastąpi niedługo. Musi być proklamowaną rzeczpospolita. Spodziewają się, że nastąpi to najpóźniej za 3 3 miesiące.

— Berl. »Tageblatt« donosi z Petersburga: Strejk w Petersburgu ustał, ale pytanie, na jak długo? Równocześnie bowiem komitet rewolucyjny uchwalił wytoczyć nową wojnę rządowi, którą zapowiada na koniec grudnia lub na początek stycznia. — Żywo zbierane są składki na broń. Subskrypcye płyną obficie.

— (Wezwanie do gwałtów.) Już uspokojona ludność została przez biskupa Hermogenesa podburzoną do nowych gwałtów. Biskup wezwał do wystąpień przeciw »wrogom państwa«, którymi są studenci i uczenice szkół gimnazyalnych. Tylko usunięcie biskupa może położyć kres niepokojom.

— (Krwawa rewolucya w Batum.) Batum. Banki są zamknięte. Uczniowie wszystkich szkół nie uczęszczają na wykłady. Urządzili oni pochód przez miasto. Ze strony socyalistycznej twierdzą, że podczas niszczenia przez żołnierzy toru na stacyi Sadievako 18 osób zabito i raniono. Na stacyi Supra zabito 5 kozaków. Na stacyi Kobulety zabito naczelnika stacyi i 2 strażaków kolejowych. Tłumy uwięziły komisarza policyi. Dnia 2 bm. milicya miejscowości Narakwiwan zaatakowała szefa okręgu, któremu towarzyszyło 120 kozaków. Walka trwała 17 godzin. Wszystkich urzędników policyi zabito. Po stronie milicyi padły 4 osoby. Opowiadają, że jednego oficera zabito bombą. Kozacy podpalili okoliczne wsie. Z powodu braku dróg wysłano wojsko na okrętach do miejscowości, w których zaszły rozruchy.

Sprawy tureckie. Mocarstwa zgodziły się w zasadzie na wykonanie flotowej demonstracyi na wybrzeżach tureckich celem zmuszenia Turcyi do ostępstw na rzecz reform.

Serbia. Belgrad. »Stampa« donosi, że w Belgradzie odbyło się zgromadzenie większej części oficerów, którzy należeli do znanego spisku. Przewodniczył pułkownik Misicz, który ze względu na konieczność rozwiązania kwestyi spiskowej postawił wniosek, aby członkowie

---

Niebezpieczna gra.

26 Powieść współczesna,
osnuta na tle rosyjskich stosunków.

(Ciąg dalszy).

— Mówił o pani Palikow z preobrażeńskiego pułku, a także książę Oboreski, którzy państwa na dworcu spotkali — potwierdził oficer. — Stary książę wyraził się, że pierwszy raz spotkał kobietę, która po dwóch dniach jazdy koleją nie utraciła swojej piękności.

— Jakąż musiała ona być w chwili rozpoczynania podróży! — wykrzyknął Borys.

— Aby to wszystko sprawdzić, przybyłem tutaj — zauważył Szasza kłaniając się nisko przed lekko zarumienioną Heleną. — A gdy pomyślę — ciągnął dalej, jakby sam do siebie — że mogłem panią widzieć już o dwie godziny wcześniej na dworcu, gdybym nie miał służby...

— Jakto, czy byłbyś pan istotnie przybył na dworzec, aby mnie powitać — zawołała Helena — jakżeż to pięknie z pańskiej strony.

— Prawdopodobnie także dlatego, aby powitać księżniczkę Teodozyą Palicyn swoją narzeczoną — wtrącił Borys, za co ściągnął na siebie gniewne spojrzenie brata, którego oczy pełne miłości i namiętności zwróciły się bezzwłocznie napowrót do kobiety, gdy jej wzrok zdawał się wywierać wymowną odpowiedź.

To ciągłe wzajemne kokietowanie się i gra oczów nie podobały mi się i dlatego wmieszałem się do ich rozmowy. Ale chociaż usiłowałem nawiązać ogólną pogawędkę, utworzyły się wbrew mym zamiarom dwie grupy. Po jednej stronie stołu zabawiałem się ja rozmową z Borysem, po drugiej szczebiotała Helena z Szaszą, który zajął miejsce obok niej na sofie.

O czem mówili, nie umiem dokładnie powiedzieć, ale to zauważyłem, że rozmowa ich, która rozpoczęła się od swawolnych śmiechów i żartów, wprędce przybrała charakter poufny i prowadzoną była w dalszym ciągu szeptem, przyczem Helena od czasu do czasu wzruszała swemi śnieżnemi ramionami, a on rzucał jej spojrzenia, o których widocznie mniemał, że żadna kobieta oprzeć się im nie zdoła.

I w moich własnych oczach, mimo niemałego mego oburzenia, poczęła moja urzędowo świeżo zaślubiona małżonka nie na żarty kokietować. Podczas tego mi Borys opowiadał, o ile go w mem rozdrażnieniu zrozumieć mogłem, zajmujące szczegóły z życia mojej córki w Rosyi i liczne anegdoty o Konstantym Wielckim, którego nazwał »najmożniejszym starym Rosyaninem z epoki Aleksandra II.« Mówił o nim:

— Polubisz go pan tak, jak ja, skoro tylko poznasz go lepiej.

Po chwili wstał młody człowiek z zumiarem odejścia, prawdopodobnie widząc moje roztargnienie, które przypisywał zachowaniu się swego brata wobec mojej żony. Zauważyłem to z karcących spojrzeń, jakie mu rzucał, a może i dlatego, że pogadankę ze mną uważał za mniej zajmującą, niż brat jego rozmowę z kobietą, obok której z taką poufałością siedział na sofie. Wychodząc Borys, udzielił mi wiadomości, która mnie okropnie przestraszyła.

— Zapewne nie wiesz pan jeszcze o tem, że Małgorzata pojutrze ze swej letniej siedziby w Riazaniu wyjeżdża? — powiedział.

— Moja córka pojutrze wyjeżdża? — zawołałem i zerwałem się z nagłem poruszeniem, które on uważał za wybuch radości.

— Tak, za trzy dni będzie tutaj. Myślę, że wiadomość ta ucieszy pana, gdyż nie widziałeś jej pan prawie dwa lata — rzekł biorąc za płaszcz i kapelusz.

Jego brat widocznie z wielkim przymusem poszedł za jego przykładem. — Odchodząc odezwał się:

— Jutro zjawię się znowu, piękna kuzynko i mam nadzieję pokazać ci wspaniałość Petersburga: Przyjdę wówczas sam, nie biorąc z sobą brata, który tęskni tylko do bakarata (Bakarat, gra hazardowa)" w klubie wioślarskim, a będę mógł dłużej pozostać.

— Barakat w klubie, toż to właśnie twoja namiętność Szaszo — odpowiedział Borys i dodał zwracając się do mnie: — Konstanty wpisał pana do klubu. Mam nadzieję pułkowniku, że spędzimy tam niejedną przyjemną godzinę.

Mówiąc to, uścisnął mi serdecznie rękę i skłonił się uprzejmie mojej małżonce. Szasza pożegnał się ze mną w ten sam sposób, ale moją żonę obdarzył ponownie pocałunkiem kuzyna, za co go w myśli do wszystkich dyabłów odesłałem. Szczęście, że zajęty kwestyą zapowiedzianego przyjazdu mojej córki do Petersburga i myślą o wyjściu na jaw tajemnicy, która tak strasznymi groziła mnie i tej kobiecie skutkami, byłem zbyt poruszony, aby zastanawiać się dłużej nad tą nową fazą w okresie moich urzędowych miodowych miesięcy.

Skoro tylko ucichły kroki młodych mężczyzn, odezwałem się do Heleny z gniewem:

— Znowu poważyłaś się pani odzywać się na imię Laury, imię mojej żony!

— Przebacz pan — odpowiedziała piękna kobieta, — ale jest koniecznem dla naszego bezpieczeństwa, abym używała jej imienia. Ale jeżeli pan chcesz, kochany Arturze, dać nieco folgę swej swej irytacyi, to zamknij, proszę, wprzód drzwi, gdyż mógłbyś pan w zapomnieniu głos podnieść i nas oboje przez to zgubić.

(Ciąg dalszy nastąpi)

kowie [illegible] dobrowolnie z wojska wystąpili. Wywody te jednomyślnie pochwalono i uchwalono w tej mierze wypracowa[illegible] memoryał. Tylko grupa 6 do 8 dawnych spiskowców odbyła odrębną naradę. Uchwały nie są znane.

Austro-Węgry. Budapeszt. Dzienniki donoszą, że prezydent Sejmu węgierskiego Just kazał zapieczętować pokoje dla ministrów w gmachu sejmowym a do sali sejmowej pozwolił wpuścić tylko dwóch ministrów, Kristoffyego i Lanyego, którzy posiadają mandaty poselskie. Inni mają otrzymać jedynie karty wstępu na galeryą.

— Wiedeń. (Strejki kolejowy wzrasta.) Rokowania strejkujących kolejarzy w Austryi z rządem — jak donosi »N. Freie Presse« — przerwano. Sytuacya jest poważną. Około 10,000 kolejarzy z kolei państwowych przyłączyło się do strejku. Jestto dziesiąta część niższych funkcyonaryuszów kolei państwowych w Austryi. Prywatne koleje (Südbahn i Nordbahn) przyłączą się prawdopodobnie do strejku. — Strejkujący żądają podwyższenia płacy o 20 procent; w budżecie zaważy to sumą 26 milionów koron rocznie.

— Praga. »Pravo Lidu« donosi, że także personał praskiej dyrekcyi kolejowej uchwalił przyłączyć się do rezystencyi kolejarzy.

— Insbruk. (Strejk szerzy się). Tutejsi funkcyonaryusze kolei południowej i państwowej uchwalili przyłączyć się solidarnie do biernej rezystencyi.

— Praga. (Także kierownicy lokomotyw.) W dniu dzisiejszym przyłączyli się do biernej rezystencyi kolejarzy także kierownicy lokomotyw.

— Wiedeń. (Kolejarze wiedeńscy.) I tu bierna rezystencya robi znaczne postępy. Dziś w hotelu »Union« odbędzie się zgromadzenie kolejarzy dyrekcyi wiedeńskiej, na którem prawdopodobnie uchwalone zostanie przyłączenie się do biernej rezystencyi. Dziś i w najbliższych dniach odbędą się także zgromadzenia funkcyonaryuszów kolei prywatnych; jutro kolei Południowej, pojutrze Towarzystwa kolei państwowych (Staatseisenbahn Gesellschaft), w sobotę kolei Północnej. Dziś już przybywają do Wiednia pociągi, zwłaszcza towarowe, ze znacznem spóźnieniem.

Ameryka Południowa. W fortecy Santa Cruz przy wjeździe do portu w Rio de Janeiro rokoszowała załoga. W potyczce z rokoszującem wojskiem padło 60 żołnierzy i 3 oficerów. Fortecę otoczono statkami wojennemi.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 10 go listopada.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Towarzystwo wykładów ludowych im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.** W niedzielę 12 listopada br. o godz. 5 po południu wykładać będą na starej sali Bazarowej: a) Dr. Tadeusz Jaworski. — Z nowszej powieści polskiej. b) Jarogniew Drwęski. — Ustrój społeczny Polski. Wstęp bezpłatny.

Wydział.

* **Czytelnikom** naszym jest znaną sprawa pobicia chłopca szkolnego Wiktora Pietrzaka. Ojciec chłopca Mikołaj Pietrzak, bardzo porządny lecz schorowany człowiek — mający siedmioro dzieci, — popadł przez ten wypadek w jeszcze większą biedę, gdyż pominąwszy cierpienia moralne, miał znaczne wydatki z powodu pobicia chłopca, gdyż lekarze i lazaret kosztował go nie mało. Nadto pobyt w Dopiewie i zarobek na utrzymanie stał się mu tam niemożliwym. Obecnie pan Pietrzak mieszka w Poznaniu i znajduje się w bardzo przykrem położeniu, odzywa się przeto do wszystkich rodaków, aby mu przyszli z pomocą o tyle, aby mógł zapłacić zaciągnięte długi z powodu smutnego wydarzenia z jego synem. Polecamy przeto ofiarności naszych czytelników pana Pietrzaka. Składki na ten cel chętnie przyjmujemy.

* **Dla syna Pietrzaka** z Dopiewa złożył Z. z Gran. 1 mr.

* **Na wiekową wdowę** złożył N. N. z Krotoszyna 3 mk. — Razem 5,55 mk.

* **Dla 3 chorych sióstr** złożył N. N. z Krotoszyna 3 mk.

* **Na pielęgnacyą 3 dzieci** złożył N. N. z Krotoszyna 5 mk. — Razem 30 mk.

* **Ze sprzedaży** kart gratulacyjnych i kondolencyjnych, zastępujących telegramy, wpłynęło do kasy za pośrednictwem pp. W. Jarosz (Mały Bazar) 6,70 mk., C. K. 25 fen., Wielikas z Berlina 5,40 m. — Razem 12,35 m.

Dr. T. Kusztelanowa, skarbniczka, ul. Ogrodowa 12.

* **Z teatru.** Dziś w piątek, d. 10 listopada: »Hamsun« i »Antea«. Ceny do połowy zniżone. — W sobotę: »Potęga ciemnoty«. — W niedzielę wieczorem: »Potęga ciemnoty.« — Po południu o godzinie 3: »Czartowska Łąka«. Ceny do połowy zniżone. — W poniedziałek: »Krakowiasy i Górale«. Ceny zwyczajne. — We wtorek: »Mazepa« po cenach do połowy zniżonych.

* **Poznań.** Na Ratajach zmarła 10 letnia córeczka gospodarza p. Remlein, którą swego czasu postrzelił w głowę ogrodnik.

* **Poznań.** Właściciel Nawrot sprzedał majątek swój w Minikowie Landbankowi. — Folwark ten ma 500 mórg obszaru. Przed kilku laty nabył go p. Biedermann od niemca i sprzedając go rodakowi, nie myślał, że tenże okaże się sprzedawczykiem!

* **Poznań.** Policya skonfiskowała dwom kobietom 20 funtów ważące padło rodzynków. Na zapytanie policyi nie mogły odpowiedzieć i wskazać, skąd ją miały.

* **Poznań.** Skoro roboty 4 tys. długiego kanału od bram Rycerskiej do Królewskiej, — będą ukończone, rozpocznie się kanalizacyą na ulicę Ludwiki i Artyleryjskiej. Wodę z tego kanału odciągają dwie pompy parowe i 8 ręcznych.

* **Poznań.** Morderców gospodarza Głapy i syna jego, żołnierzy pułku num. 155 z Ostrowa, przytransportowano pod silną strażą wojskową do Poznania i umieszczono ich w areszcie wojskowym. Syn Głapy, ciężko poraniony, zmarł skutkiem ran, zdoławszy jeszcze opowiedzieć przebieg mordu.

* **Odezwa** do parafian św. Marcina w Poznaniu! Celem omówienia spraw parafii naszej tyczącej oraz postawienia kandydatów na wybory poniedziałkowe do dozoru i reprezentacyi odbędzie się dnia 10 listopada dziś w piątek wieczorem o godz. 8 na starej sali Bazaru (wejście z ul Nowej), wiec parafian, na który szanowne Duchowieństwo parafialne, Dozór, Reprezentacyą oraz parafian uprzejmie zaprasza. Komitet parafian.

* **Z Towarzystwa** ku wspieraniu urzędników gospodarczych. Biuro Towarzystwa znajduje się odtąd przy ulicy Ogrodowej nr. 13 na parterze na lewo. Wszelkie korespondencye upraszamy przesyłać pod adresem: J. Winiewicz, Poznań, ul. Ogrodowa 13.

* **Zwracamy** uwagę na ogłoszenie Cechowej Czeladzi Garncarskiej, którzy urządzają zabawę doroczną w sobotę dnia 19 bm. w Hotelu Saskim.

* **O szpiegostwo** posądzono niejakiego Władysława Pawłowskiego, 19-letniego studenta z Warszawy. Pawłowski zdejmował plany z fortyfikacyi tutejszych i został na gorącym uczynku schwytany. Pawłowski oświadczył, że pracował dla jakiegoś rosyjskiego agenta, którego nazwiska jednak wydać nie chciał. — Tak samo ma być wytoczonym proces o zdradę kraju pewnej kobiecie. Oba procesy toczyć się będą w Lipsku, rozprawy będą tajne.

* **We wtorek** 14 bm. odbędzie się za staraniem Pań Tow. św. Wincentego a Paulo na św. Łazarzu przedstawienie teatralne, wykonane ofiarnie przez artystów Teatru polskiego na sali Wilhelmshöhe. Dochód przeznaczony na budowę żłóbka, ochronki i sali do zebrań dla młodzieży, by ją odwieźć od lokali publicznych, tak nań zgubnie działających. Mamy więc na celu dobro moralne i fizyczne i dla tego gorąco prosimy wielebne duchowieństwo, oraz szanowną publiczność o pomoc w naszej skrzętnej pracy, gdyż potrzeba budowy nagli, a nie łatwo zebrać odpowiedni kapitał. Program przedstawienia tak urozmaicony już to utworami, w których biorą udział najlepsze siły naszej artystycznej drużyny, już też znakomitą deklamacyą p. J. Rygera, że wywoła całkowite zadowolenie, tak ze spełnionego dobrego czynu, jako też i z mile spędzonego wieczoru. Komunikacya wygodna, bo kolej elektryczna i dorożki będą zamówione. To też liczymy na pewno, że szanowna publiczność i nam swej zwykłej ofiarności nie poskąpi i zapełni salę po brzegi. — Bliższe szczegóły podają afisze. Zarząd.

* **Zwracamy** uwagę na ogłoszenie magistratu, który wzywa płacących podatki, szczególniej mieszkających na przedmieściach, jako to Jerzycach Wildzie i Łazarzu, aby aż do 15 listopada takowe zapłacili.

* **Oszustwo.** Przy sprzedaży mięsa na Wronieckim placu przybliżył się dnia 25 października br. do stołu rzeźnickiego p. Mikołajewskiego ze Swarzędza mały chłopiec rzeźnicki i zażądał odważenia 33 funtów mięsa wieprzowego, podając nazwisko jednego z tutajszych znanych rzeźników. Chłopiec odważone mięso zabrał, lecz nie oddał go we firmie, którą był wymienił. Może powyższa wiadomość przyczyni się do wykrycia oszusta. Pan Mikołajewski przeznacza **10 mk.** nagrody za wykrycie oszusta.

* **Gospodarz** p. Walenty Stroiński z Naramowic obchodził w czwartek, dnia 9 bm. z swą małżonką gody srebrnego wesela.

* **Rawicz.** Pewien więzień odwożąc drzewo dla piekarza, spostrzegł garnek rozmoczonych sucharków, zjadł ich nieco i od nich o mało co się nie otruł. Były to sucharki namoczone płynem trującym na szczury i myszy.

* **Miłosław.** Z powodu zabawy Sokołów w parku miłosławskim odbyły się rewizye u kilku obywateli. Szukano jakichś pism i rewidowano szaty i skrytki u pp. Zabrzyckiego, Koralewskiego, Jaworkowskiego, Smodliboskiego, Michalaka i Matuszewskiego. Pozabierano rozmaite książki, korespondencye i list Związku zapraszający na zabawę Sokoła w parku.

* **Ostrzeszów.** W Tarcach zapadły się mury dopiero co wykończonej gorzelni w nocy dnia 29 października. Nieszczęście stało się z tego powodu, że zawaliło się sklepienie nad kadziami fermentacyjnemi. Kadzie i maszyny się zniszczyły. Właściciel pan Rakowski poniósł wielką stratę — ale większą budowniczy z Kępna, który tę fabrykę stawiał na własny rachunek.

* **Ryga.** »Straszliwą« dla Rosyi wieść głoszą pisma hakatystyczne, że inflandczycy razem z polakami utworzyli sprzysiężenie celem oderwania Inflant, Litwy, Polski, prowincyi nadbałtyckich od Rosyi i utworzenia nowego niezawisłego państwa — a głównymi przywódzcami są rewolucyjnie usposobieni polacy. Nie będziemy się dalej zastanowiali nad tym nonsensem, podobnym jak zamierzone gwałtowne oderwanie się polaków od Prus — zaznaczamy tylko, że hakata wynajduje najpotworniejsze kłamstwa i brednie, byle tylko burzyć przeciwko nam, a ogłupiać swych landsmanów w niższych klasach ludności nieznającej innego języka prócz swego — a oni wierzą w te fałsze!

* **Warszawa.** Pan T. Swierzputowsk oznajmia w pismach, że otwiera niezwłocznie »Gimnazyum polskie Imienia Mickiewicza« filologiczne pod kontrolą finansową społeczeństwa dla wszystkich dzieci polskich, bez różnicy stanu i wyznań. Zapisy przyjmowano od poniedziałku dnia 6 bm. w mieszkaniu dyrektora. Witamy ten zakład oznajmiający nową erę i kierunek wychowania na tle narodowem — a długie lata dotąd paczony przez takiego ohydnego satrapę, o którym się przekonano że w sprawie moskiewiczenia młodzieży działał razem ze smutnej pamięci Hurką na własną rękę, nawet wbrew ukazom cara, naturalnie z przyzwoleniem ministrów będących pokątnie na żołdzie tych w których interesie leży ogłupianie naszego narodu.

* **Kalendarz.** Sobota, d. 11 listopada rb. Marcina b. Wschód słońca o godz. 7, minut 16, zachód o godz. 4 m. 12.

Ruch w Towarzystwach.

* **Towarzystwo** »Pielgrzym« pod wezw. Bogarodzicy w Poznaniu. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek 13 bm. wieczorem o godz. 8 na sali św. Józefa przy kościele podominikańskim. Z powodu nader ważnych spraw, mających przyjść pod obrady, jak najliczniejsze i punktualne przybycie szanownych członków panów i pań, pożądane. Za zarząd komisya zwołująca.

* **Baczność stolarze!** Zebranie filii polskiego Zw. Zawod. pracujących w drzewie odbędzie się jutro w sobotę, 11 bm. o godzinie 8 wieczorem na sali pana Patza Dolna Wilda. Na porządku obrad ważne sprawy.

Zarząd.

* **Drezno.** W Łaziskach (Loschwitz) pod Dreznem istnieje zakład dla tych, którzy się zająkają. Zakład ten otwiera tegoroczny kurs dla uboższych od 15 listopada. Leczenie jest bezpłatne — i tylko za żywność się opłaca. Przyjęcie do tego zakładu odbywa się codziennie od 15 do 27 listopada.

Obrona prawna.

* **Panu** W. A. pod nr. 1 b odpowiadamy: Skoro Pan sprzedającemu perki zarzuciłeś oszukaństwo, to może Pana zaskarżyć do sądu lecz jeżeli Pan udowodnisz, że istotnie Pana oszukał, to sądzimy, że będziesz Pan uwolniony.

* **Panu** pod nr. 100 w Gelsenkirchen odpowiadamy: Urzędnik stanu cywilnego, nie ma racyi, że żonie Pana daje nazwisko męskie, przeto należy przeciw niemu zrobić zażalenie do landrata.

* **Panu** L. D. w Parch. odpowiadamy: Czy policya ma racyą, że wzięła uczenia Pańskiego w karę policyjną za nieodmeldowanie się, tego przesądzać nie możemy, to rozstrzygnie sąd, do którego się Pan odwołałeś.

* **Panu** Andrz. C. w B. odpowiadamy: Ponieważ córka Pana nie kazała się leczyć kasowemu lekarzowi, lecz innego sobie lekarza przybrała, przeto kosztów tego lekarza kasa chorych powrócić nie potrzebuje.

* **Panu** N. N. 1905. Z zapisanych dla Pana i żony Pana 3 tysiący talarów, przypada Panu, ponieważ żona Pana bezdzietnie umarła, trzy czwarte tj. 2250 talarów, a na familią żony Pana 750 talarów. Owe 3000 talarów z procentem możesz Pan tylko z familią żony razem odebrać, a jeżeli sam Pan swoją część chcesz odebrać, to musisz Pan podział z familią zrobić. Z odbiorem owych 3 tysięcy talarów nie potrzebujesz Pan czekać aż do śmierci.

* **Panu** A. K. w B. odpowiadamy: Skoro gmina B. proces wygrała, to przeciwnik powinien zapłacić koszta procesu i adwokat, — który gminę w B. zastępował, może te koszta od przeciwnika ściągnąć. Gmina w B. musi mu jednak te koszta, wyłożyć, lecz żeby mu za wiele nie zapłacić, to należy od niego zażądać, ażeby swoje koszta przez wydział obwodowy kazał ustanowić.

* **Panu** J. K. w M. odpowiadamy: W Księstwie Poznańskiem istnieje prawo zwyczajowe, że po wsiach godzi organistę proboszcz i jego opłaca, a dozór kościelny w to się wcale mieszać nie ma prawa. Proboszcz może organiście posadę wypowiedzieć i nową ugodę z nim zrobić. Dla tego nie masz Pan prawa do pobierania tego, co Panu dawniejszy proboszcz i dozór kościelny przyrzekli — a zwłaszcza, że Pan nie jesteś organistą tylko organisty ojcem. Jeżeli Pan potrzebujesz wsparcia, to wsparcie udzielić Panu musi Związek ubogich w tej miejscowości, gdzie Pan zamieszkujesz, a gdy się udzielać go wzbrania, to Panu służy zażalenie do wydziału powiatowego.

Wiadomości handlowe

Sprawozdanie giełdowe.

Poznań, dnia 10-go listopada 1905 r.

Pożyczka niemiecka 3 i pół proc.	100,50
Pożyczka pruska ukons. 3 i pół proc.	100,90
dto. 3 proc.	89,10
Listy zastawne poznańskie 4 proc.	101,90
dto. 3 i pół proc.	98,75
Listy rentowe poznańskie 3 i pół proc.	99,—
dto. 4 proc.	102,25
Renta włoska 4 proc.	105,60
Austryacka renta złota 4 proc.	100,50
Austryacka renta srebrna 4 1/2 proc.	100,90
Listy zastawne polskie 4 i pół proc.	94,—
Renta węgierska złota 4 proc.	96,10
Banknoty francuskie za 100 fr.	81,15
Banknoty austryackie za 100 kor.	85,05
Banknoty rosyjskie za 100 rs.	216 45

Poznań, dnia 9 listopada 1905 r.
Urzędowe notowania miejskiej komisyi targowej na targu zbożowym.)
Za 100 kilogramów:

	towar płacony	średni	pośledni
Pszenica	17,80	16,50	15 70
Żyto	15,10	14,80	14,10
Jęczmień nowy	15,—	14,20	13 40
Owies	15,10	14,70	14 20

Giełda wrocławska, dn. 8 listopada r.
Za 100 kilogramów.

	dobry towar najw. cena mark.	średni towar najw. cena mark.	towar pośl. najw. cena mark.	towar najn. cena mark.
Pszenica biała	17,20	16,40 16,30	15,50 15,40	14,40
„ żółta	17,10	16,30 16,20	15,40 15,30	14 3
Żyto	15,60	15,— 14,90	14,50 14,40	13,— 0
Jęczmień	16,—	15,50 15,40	14,80 14,6	13,8
Owies	14,90	14,40 14,30	13,90 13,80	13,40
Groch Wikt.	19,— 0	18,50 17,50	16,50 15,— 0	14 50
Groch mały	18,—	17,50 16,30	15,20 14,50	13,80

Poznań, dnia 8 listopada 1905 r.
(Urzędowe sprawozdanie targowe komisyi targowej miasta Poznania).

Inne artykuły.		najwyższa mr.	najniższa mr.	przeciętna mr.
Słoma smopkowa	za 100 klg.	4,—	3,20	3,60
Siano	„	6,—	5,20	5,60
Ziemniaki	„	3,—	2,60	2,80
Wołowina od łopatki	za 1 klg.	1,60	1,40	1,40
Wołowina od brzucha	„	1,40	1,30	1,35
Wieprzowina	„	1,80	1,60	1,70
Cielęcina	„	1,80	1,60	1,70
Skopowina	„	1,60	1,40	1,50
Słonina	„	2,—	1,80	1,90
Masło	„	3,60	3,40	3,50
Łój wołowy	„	1,40	1,20	1,30
Jaja	„	4,40	4,—	4 20

Bydgoszcz, 8 listopada rb. (Sprawozdanie Izby handlowej). Pszenica 156—170 marek. — Żyto wedle gatunku 135—145 marek. — Jęczmień podług gatunku 131—136 marek. Towar dla browaru 140—150 marek. — Groch na paszę 150—155 marek, do gotowania 160—172 marek. Owies 126—142 marek.

* **Co tylko** wyszło dziełko niezbędne dla każdego, kto chce się nauczyć dobrze mówić i pisać po niemiecku, pod tytułem:

„Jak się nauczyć po niemiecku?“

»Praktyczny podręcznik do nauczenia się języka niemieckiego w krótkim czasie i bez pomocy nauczyciela wraz z słowniczkiem polsko-niemieckiem i niemiecko-polskim.« Oprócz krótkiej gramatyki niemieckiej i t. d. są w dziełku umieszczone rozmowy polsko-niemieckie i niemiecko-polskie we wszystkich okolicznościach życia, oraz słowniczek niemiecko-polski i polsko-niemiecki najpotrzebniejszych wyrażeń. Cena w oprawie tylko **1 markę**, z franko przesełką **1,10 mk** poleca i przesela odwrotnie

Fr. Chocieszyński, Poznań Posen.

Fabryka papierosów i tureckich tytuniu „WULKAN“
I. F. J. Komendziński w Dreźnie
zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę swoje papierosy i tureckie tytonie, które w wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia.

W środę rano zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie św. Sakramentami mój ukochany syn, nasz drogi brat ś. p.

Wincenty Wolniewicz

przeżywszy lat 28. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godz. 2 po południu z domu żałoby ul Wielka Berlińska 72 o czem donosi wszystkim krewnym i znajomym w smutku pogrążona

rodzina.

Kasa oszczędności
Banku Rolniczo-Przemysłowego
Kwilecki, Potocki & Sp.

Przyjmuje za oprocentowanie wkładki każdej wysokości od **1 marki** począwszy płacąc od **3 do 4 i pół procent** wedle umowy.

Dr. med. Fr. Jankowski

po powrocie z Nauheimu

mieszka teraz w Poznaniu
przy ul. Ogrodowej nr. 10.

Przyjmuję tylko chorych na **serce i na złą przemianę materyi** w dni powszednie od godziny 10 do 12 przed poł. i od godziny 4 do 6 po południu.

Telefon 820.

Oryginalne śrótowniki angielskie

Rapid,

znane z swej dobroci i bardzo rozpowszechnione, jako też śrótowniki rozmaitych **innych konstrukcyi.**

Siekacze do warzywa

rozmaitych wielkości, nowego systemu

Sortowniki i płuczki do kartofli.

Rozdrabiacze

do kuchów.

Pompy podwórzowe

jako też wszelkiego rodzaju **machiny i narzędzia rolnicze** poleca po jak **najprzystępniejszych cenach**

Adres do listów: **A. Bryliński,** Poznań — Posen.

A. Bryliński,

Adres do telegr.: **A. Bryliński,** Posen.

w Poznaniu, ul. Rycerska nr. 11a.

TELEFON Nr. 69.

Skład machin i narzędzi rolniczych wszelkiego rodzaju, zapasowych części do tychże i pracownia do napraw.

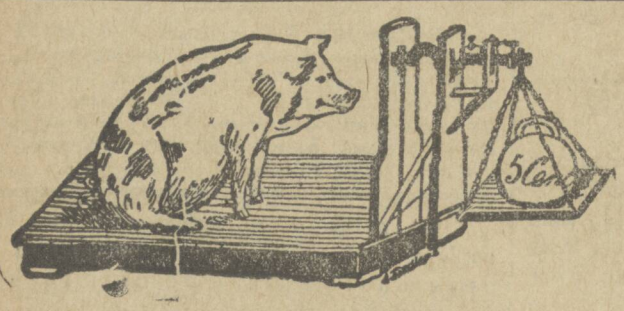

Jeżeli się jest zmęczonym i znużonym przez umysłowe albo cielesne wysiłki, nie można żadnego lepszego odświeżenia poczynić, jak przez nacieranie [9

Brazay'a wódką francuzką.

Również ciepła kąpiel, do której dostateczna ilość **Brazay'a wódki francuzkiej** jest dołączoną ma odświeżające i orzeźwiające działanie. Wszędzie do nabycia.

Do nabycia w Poznaniu: Umbreit & Co., R. Barcikowski, Paweł Wolff, K. Konikiewicz, Schleyer Nachf. Goldmann, I. Schmalz Fabryka, München, Mühldorfstr. 20.

5 centnarów i więcej ważą świnie 10-miesięczne, którym się daje regularnie domieszkę Susolu lub fosforanu wapna.

Kupując nasze wyroby chroni się je od rozmaitych chorób jak czerwonce, pomoru, sztywności i rozmiękczeniu kości. Na co dowód:

Pan Widera z Sodowa p. Lublinitz pisze:

»Miałem tak chore świnie, że nie mogły już chodzić, gdy im zacząłem dawać nasamprzód fosforanu wapna a potem Susol, to w krótkim czasie zupełnie wyzdrowiały.

Susol kosztuje: 10 funtów 3,50 mrk., 25 funtów 7,00 mrk 50 funtów 13,50 mk., 100 funtów 25,00.

Fosforan wapna kosztuje: 10 funtów 2,50 mk., 25 funt. 4,75 m., 50 funtów 8,00 mk., 100 funtów 13,50 mk.

10 funt. wysyła się pocztą, większe ilości koleją franko najbliższej stacyi zamawiającego.

Chemiczna fabryka Susolu w Poznaniu.

Adres do listów: Chemische Fabrik des Susol, Posen W. 16.

W paczkach po 40 fen. za funt i 75 fen. za 2 funty jest Susol do nabycia u następujących firm:

Czepczyński i Ofierski w Poznaniu, Adamek w Kępnie, Blümel w Stęszewie, Bzdawka i Stoinski w Pniewach, Chylewski i Grochowski w Jarocinie, Grątkowski w Kościanie, Hoffmann i Nehring w Gnieźnie, Janicki w Nakle, Jankowski w Grodzisku, Kubicki w Środzie, Kaja w Żninie, Maliski w Szubinie, Mroczkowski w Rawiczu, Ofierzyński w Borku, Paicher w Pobiedziskach, Rzymkowski w Kruświcy, Sieradson w Lesznie, Siemianowski w Kcyni, Tuczyński w Zbąszyniu, Tułasiewicz & Mroczkiewicz w Wągrówcu, Zwierzyński w Szamotułach, Skrzypczak w Janówcu, Sławski w Wielichowie, Ziętak w Grodzisku.

Für das Vierteljahr Oktober-Dezember sind noch wenig Steuerbeträge eingegangen. Da gegen Mitte des Monats der Andrag der Zahlungspflichtigen an den Zahlstellen sehr gross, ein langes Warten daher unvermeidlich ist, ersuchen wir die Steuern möglichst bald zu zahlen, entweder bei der Steuerkasse im Neuen Stadthause, oder gegen Vorlegung des Steuerzettels bei den Amtsstellen Hedwigstrasse 11, Parkstrasse 2 und Kronprinzenstrasse 33

Am 16 November beginnt die kostenpflichtige Zwangsbeitreibung

Der Magistrat IV.

Oxygon

sprawia każdej pani domu radość.

Dorocsny

wieczorek familijny

cechowej czeladzi garncarskiej odbędzie się **w sobotę** dnia **11 bm.** w hotelu Saskim.

Początek zabawy o godz 8-mej wiecz. Członkowie płacą **50 fen.** goście **75 fen.**

ZARZĄD.

»Kto oszczędza w imię Boże,
Bieda rzucać nim nie może
I pogodną przyszłość mają
Ce co grosz na grosz składają.«

„Kasa Wzajemnej Pomocy"

E. G. m. u. H.

Posen — Alter Markt 45 I p.

przyjmuje do swej

Kasy oszczędności depozyta

w każdej wysokości, już od 10 fen. pocz. i płaci proc. według umowy: 3, 3 i pół, 4, 4 i pół od sta.

Na przesyłki pocztowe posyłamy odwrotnie kwit [3696

Bank nasz pracuje na zasadach uczciwych i jest spółką z nieograniczoną poręką, tem samem daje deponentom pewność możliwie największą.

Rodakom na obczyźnie osiadłym osobne się przypominamy.

Warum ist die Tilsiter Lotterie d. beste? **Weil** sie die meisten und höchsten Gewinne hat.: **Konkurrenzlos!**

Ziehung v. **11.—16.** Dezember der

TILSITER LOTTERIE

21000 Gewinne über Gesamtw.

185000 M.

Hauptgewinne W.

30000 M.

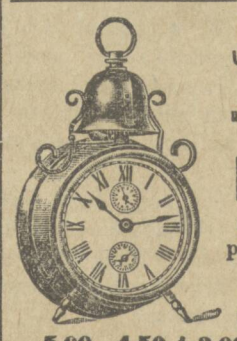
20000 „

10000 „

Los-Preis **1 M.**, 11 St. 10 M., Porto u. Liste 30 Pfg. 5 Lose einschl. Porto u. Liste 5 M. überall zu haben. Versand durch General-Debit.

Ferd. Schäfer, Düsseldorf.

W Poznaniu do nabycia u Ad. Gumnior, przed Berlińską bramą 17-a, H. Rosenkranza, ul. Fryderykowska 31-a róg placu Sapieżyńskiego, A. Gosienieckiego, ul. Szeroka 8, Oskara Scheibiga, św. Marcin 57, Gustawa Schuberta (Wilhelma Hübnera) ul. Wiktoryi 8.

J. Białas,

Poznań, ul. Wrocławska 2 poleca

budziki

najgłośniej przez 2 minuty bijące, obciągane z firmą po

5,00, 4,50 i 3.00 mrk.

Kto? chce czytać ładne **powieści,** niech się pospieszy i żąda **darmo** cennika na książki powieśc. i do nabożeństwa. **„Globus" J. Mrówczyński,** księgarnia wysyłkowa Rawicz — Rawitsch Pr. Posen.

Moją posiadłość

położoną tutaj w rynku, na której znajduje się stara zaprowadzona **piekarnia,** mam zamiar każdego czasu pod korzystnemi warunkami sprzedać.

G. Schruhl, Wongrowitz.

Powróciłem.

Dr. Kapuściński,

specyalista w chorobach sercowych.

Podgórna 10.

Fortepiany i harmonia

najlepszego systemu, nowe i używane, poleca tanio

jedyny polski magazyn fortepianów

A. Drygas,

naroż św. Marcina i Rycerskiej 33

Smalec! Tanio!

polecam dobry

smalec	topiony	funt	**55 f.**
smalec	surowy	funt	**48 f.**
okrasa	gruba wędz.	funt	**80 f.**

Przy większych ilościach znacznie taniej.

J. RZYSKO

ul Szeroka 16

przy moście Chwaliszewskim.

Telefon nr. 1520.

Dobre

PIANINO

i **nuty.**

Automat muzyczny, wysoki z 20 nutami, stare dobre **strzypce, 4 maszyny do szycia** dobrze szyjące, **pluszowo garnitury** i **kanapy** nowe i używane. **biurka,** wogóle wszelkie gatunki **mebli,** lustra, regulatory itd. poleca jak najtaniej

Karol Schulz,

Strzelecka ulica 3, parter.

Skład węgli

w dobrym biegu jest do sprzedania zaraz.

Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. **7218.**

Pewna egzystencya!

WIATRAK

z 2 gankami, bardzo dobrze się rentujący, w wielkiej wsi dominialnej, jest z powodu choroby właściciela tanio do sprzedania.

Bliższ. wiadomości udzieli

Antoni Wojciechowski,

w Rydzynie — Reisen, Kr. Lissa

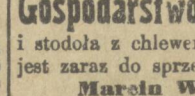
Dom 1-piętr.

tanio na sprzedaż z pow. zwinięcia interesu rzeźnickiego a obejęcia składu papierosów i tabaki.

Józef Jaworowski, Górczyn, Poznań 7, ul. Łazarzewa 33.

!!! Baczność Rodacy !!!

Piękna podsiadłość

DOM

z przyległym **ogrodem** i **1 mg. ogrodu w polu, z łąką i torfem.** W domu tem znajduje się piekarnia, interes rzeźnicki, skład zegarmistrzowski, stolarnia, oprócz tego inne jeszcze mieszkania, natychmiast na sprzedaż Wpłata podług ugody. Zgłoszenia przyjmuje

Roman Głożyński, właśc.

Zaniemyśl — Santomischel.

---

4 ładne

piece kachlanne

do rozebrania tanio na sprzedaż. Bliższe wiadomości u portyera **w Bazarze.**

Gospodarstwo

w **Ceradzu dolnem** 17 mórg dobrej roli i dobre budynki pod korzystnemi warunkami zaraz tanio do sprzedania. Zgłoszenia uprasza **Nowak,** Ceradz kość.

Ładny dom i chlew

w mieście Rydzynie i **2 mg. ogrodu, 3/4 mg. łąki dobrej,** jest zaraz z pewnych przyczyn na sprzedaż za cenę 1300 talarów.

Zgłoszenia przyjmuje

F. ŁĄCZKA, Rydzyna.

Gospodarstwo 10 mg. roli wtem **d o m** i i stodoła z chlewem masiw murow. jest zaraz do sprzedania

Marcin Wosiński,

Nowemiasto n. W.

Bez żadnego ryzyka!

Pewna egzystencya!
Wielki gościniec
z kramem

korzennym, z piękną salą, budynki piękne, nowe, masiw, w wielkiej wsi gospodarczej, szkoła, 5 wielkich Domin., 18 klm. od miasta jest pod korzystnemi warunkami na sprzedaż. Bliższych wiadomości udzieli

A. Poddany, Koschmin.

Osiedliłem się

jako

adwokat w Rawiczu

i połączyłem biuro moje z biurem p. radzcy sprawiedl. Głogowski'ego tamże.

Maciaszek,

adwokat.

Sie schmeckt

wirklich köstlich, die bekannte Delicatess-Margarine „SOLO IN CARTON", und ist von bester Butter nicht zu unterscheiden.

Jedes Paket ist mit Qualitäts-Garantie versehen; hierauf achte man beim Einkauf von

SOLO IN CARTON

Tylko

w tym tygodniu
Wyprzedaż
Kabatków damskich

✖ po niebywałych cenach. ✖

Stary rynek 68, narożn. ul. Szkólnej.

Centralna drogerya

Hurtownie **J. Czepczyński** Detalicznie

Poznań, Stary Rynek 8

poleca **po znanych tanich** cenach:

Mydła i artykuły do prania.
Świece stearynowe, parafinowe, cerezynowe i woskowe.
Oliwy i tłuszcze do wszelkich maszyn.
Smarowidła na osie.
Kuchy siemienne. Fosforan wapna.
Farby, lakiery i pokosty.
Kleje, szelak, okowita i oleje do polerowania.

Telefon 233.

Kawaler liczący lat 30 z zawodu piekarz dla braku znajomości pań szuka na tej drodze

towarzyszki życia.

Panny lub młode wdowy, posiadające cokolwiek majątku raczą swe oferty nadesłać z dołączeniem fotografii do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **7216.** Anonimy wyprasza się.

Stancyi ze stołowaniem

dla młodzieńca szukam w cenie przystępnej u porządnej i przyzwoitej rodziny

Of. do eksp. Wielk. pod nr. 7219

Ogrodnik

żonaty, 33 lata stary, posiadający dobre świadectwa poszukuje miejsca od Nowego Roku. Zgłosz przyjm. ekspedycya Wielkop. pod nr. 6935.

Potrzebni od N. Roku: **włodarz** z zaciężnemi koni, **forczpan** żon. i kaw., **4 służących** kaw. i żon., **kucharz, ogrodnik** kaw. z usługą, **kowal** żon., **urzędnik i pisarz gosp.** kaw., **gospodyni, kucharka** i **pokojówka.**

Pośrednik zniejsc

Stanisław Tuczyński,

Posen, Ritterstr. 10.

---

2 silnych uczni

zamiejscowych do handlu tow. kol. i destyl. mogą się zaraz zgłosić.

Pasikowski,

Chwaliszewo 35.

---

2 czeladzi stelmachskich

poszukuje zaraz **J. Gołuchowicz,** Poznań, ul. Długa nr. 3.

Kobiety
i dziewczęta

jako robotnice w cukrowni także do kostek pakowania, oraz

robotnicy
fabryczni

i młodzi mężczyźni robotnicy od lat 16 począwszy znajdą natychmiast płatne i stałe zatrudnienie.

Dobre koszarowe mieszkania oraz **tani wikt, wolne światło i opał są do dyspozycyi.**

Tangermünde posiada kościół katolicki i ewangielicki.

Zuckerraffinerie

Tangermünde a E.

---

2 uczni

przyjmie zaraz w naukę **Jan Serdecki,** mistrz piekarski, Poznań, ul. Strzelecka 21.

Szukam do mej drogeryi

ucznia

syna uczciwych rodziców.

Blümel,

apteka i drogerya pod orłem, Stęszewo.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Józef Szmyt w Poznaniu.